

ଉତ୍କଳୀୟମାନଙ୍କର ସଂସ୍କୃତି, ପରମ୍ପରା, କଳା ଓ ଭାବଧର୍ମର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତାକୁ ବିଶ୍ୱ ସ୍ତରୀୟ ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା ଲାଗି ଉତ୍କଳୀୟମାନଙ୍କର ପାରମ୍ପରିକ ଗାୟନ ନୃତ୍ୟ ଓ ସଙ୍ଗୀତର ମହାକଳ୍ପ ଡିସେମ୍ବର ୧ ରୁ ୫ ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୋଣାର୍କର ମୁକ୍ତାକାଶ ରଙ୍ଗ ମଞ୍ଚରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଛି । ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ନୃତ୍ୟ ଓ ସଙ୍ଗୀତର ଅପୂର୍ବ ମହାମାନବର ଅପେକ୍ଷାରେ କୋଣାର୍କର ମୁକ୍ତାକାଶ ରଙ୍ଗମଞ୍ଚ । ଡିସେମ୍ବର ୧ ରୁ ୫ ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ୫ ଦିନ ବ୍ୟାପି ଆୟୋଜିତ ହୋଇଛି କୋଣାର୍କ ଉତ୍ସବ ଓ ବାଲୁକା କଳା ପ୍ରଦର୍ଶନୀ । ଏଥି ନିମନ୍ତେ ଓଡ଼ିଶା ପର୍ଯ୍ୟଟନ ବିଭାଗ ପକ୍ଷରୁ ସମସ୍ତ ପ୍ରସ୍ତୁତି କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ ହୋଇଥିଲା । ଉତ୍ସବର ଅବ୍ୟବହାର ପୂର୍ବରୁ ମୁକ୍ତାକାଶ ରଙ୍ଗମଞ୍ଚ ସମେତ ସମଗ୍ର କୋଣାର୍କ ଓ ଚନ୍ଦ୍ରଭାଗା ରଙ୍ଗବେରଙ୍ଗର ଆଲୋକମାଳାରେ ଝଲଝଲ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି । ସବୁଜିମାଭରା ଛୋଟ ବଡ଼ ବୃକ୍ଷରାଜି, ରଙ୍ଗବେରଙ୍ଗର ଫୁଲ, ଚାନ୍ଦୁଆ, ଚୁମ୍ବି ଓ ଚେରାକୋଟା ସାମଗ୍ରୀ ବ୍ୟବହୃତ ସାଜସଜାଣି ଏବଂ ଆକର୍ଷଣୀୟ ଚୋରଣ ସାଙ୍ଗକୁ ଆଲୋକିତ ଲିଫ୍ଟମାଳା କୋଣାର୍କର ସାକ୍ଷ୍ୟ ଶୋଭାକୁ ମାବଦତାରେ ଭରିଦେଇଛି । ନୃତ୍ୟଶିଳ୍ପୀଙ୍କ ନୂତନ ରୂପରେଖ ଶରୀର ଓ ସଙ୍ଗୀତର ସୁରତାଳକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଛି ଏହି ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ଖ୍ୟାତିସମ୍ପନ୍ନ ମୁକ୍ତାକାଶରଙ୍ଗମଞ୍ଚ । ୩୪ ଦର୍ଶକମଧ୍ୟରେ ଏହି ମୁକ୍ତାକାଶ ରଙ୍ଗମଞ୍ଚରେ ଦେଶ ବିଦେଶର ୩୩୦ ଜଣ ଆକର୍ଷଣୀୟ ଖ୍ୟାତି ସମ୍ପନ୍ନ ନୃତ୍ୟଶିଳ୍ପୀମାନେ ନୃତ୍ୟ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିସାରିଛନ୍ତି । ୨୦୧୧ ମସିହା ଠାରୁ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ବିଭାଗ ପକ୍ଷରୁ ଚନ୍ଦ୍ରଭାଗାର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମ ବେଳା ଭୂମିରେ ଆରମ୍ଭ

ନୂତନର ରୂପରେଖ ଶରୀର ପ୍ରକାଶିତ ମୁକ୍ତାକାଶ ରଙ୍ଗମଞ୍ଚ

ହୋଇଥିବା ବାଲୁକା କଳା ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ଦେଶ କୋଳପ୍ରସିଦ୍ଧତା ହାସଲ କରିଛି । ଚଳିତ ବର୍ଷ ଆୟୋଜିତ ହେଉଥିବା ୧୪ତମ ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ବାଲୁକା କଳା ଉତ୍ସବରେ ଦେଶ ବିଦେଶର ବାଲୁକା ଶିଳ୍ପୀମାନେ ନିଜ ନିଜ ଷ୍ଟାଲରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି । ଡିସେମ୍ବର ୧ ତାରିଖ ସନ୍ଧ୍ୟା ୬ଟା ରେ ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ନୃତ୍ୟ ଓ ସଙ୍ଗୀତର ଏକ ଆକର୍ଷଣୀୟ ତଥା ଭବ୍ୟ ପରିବେଶରେ ୩୫ତମ କୋଣାର୍କ ଉତ୍ସବ-୨୦୨୪ ଅତିଥିମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉଦ୍ଘାଟିତ ହୋଇଥିଲା । ଉତ୍ସବର ପ୍ରଥମ ଦିବସର ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଉତ୍କଳ ସଙ୍ଗୀତ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ପରିବେଷଣ ଓଡ଼ିଶା ନୃତ୍ୟ ଓ ଦ୍ୱିତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ନୂଆଦାଲିର ନୃତ୍ୟଶିଳ୍ପୀ ଗୁରୁ ମିତାଲି ଶ୍ୟାମ ଓ ସାଥୀ ନୃତ୍ୟଶିଳ୍ପୀମାନେ ପରିବେଷଣ କରିବେ କଥକ ନୃତ୍ୟ ପରିବେଷଣ କରିଥିଲେ । ସେହିପରି ଉତ୍ସବର ଦ୍ୱିତୀୟ ଦିବସର ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ କୋଳକତାର ପ୍ରିତି ପଟେଲ ଓ ସାଥୀଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ନୃତ୍ୟଶିଳ୍ପୀମାନେ ପରିବେଷଣ କରିବେ ମଣିପୁରୀ ନୃତ୍ୟ, ଦ୍ୱିତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ କୋଳକତାର

ଆଲୋକ କାରୁନଗୋ ଓ ସାଥୀ ନୃତ୍ୟଶିଳ୍ପୀମାନେ ପରିବେଷଣ କରିବେ ଓଡ଼ିଶା ନୃତ୍ୟ । ସେହିପରି ଉତ୍ସବର ତୃତୀୟ ଦିବସର ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ କୋଳକତାର କୋଳକତା ଅର୍ଦ୍ଧନ ବନ୍ଦୋପାଧ୍ୟାୟ ଓ ସାଥୀଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ଓଡ଼ିଶା ନୃତ୍ୟ ପରିବେଷଣ କରାଯିବ ଓ ଦ୍ୱିତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ସୁଧାଂଶୁ ଓ ଶ୍ରୀରାମ ନାୟକ ଓ ସାଥୀଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ପରିବେଷଣ କରାଯିବ

ମୋହିନୀଆଟମ୍ ନୃତ୍ୟ । ସେହିପରି ଉତ୍ସବର ଚତୁର୍ଥ ଦିବସର ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ହାଇଦ୍ରାବାଦର ଦାପିକା ରେଡି ଓ ସାଥୀଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ପରିବେଷଣ କରାଯିବ କୁଚିପୁଡ଼ି ନୃତ୍ୟ ଓ ଦ୍ୱିତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଭୁବନେଶ୍ୱରର ରୁଦ୍ରାକ୍ଷ ପାଠଶାଳାର ଗୁରୁ ବିଚିତ୍ର ସ୍ୱାଇଁ ଓ ସାଥୀଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ଓଡ଼ିଶା ନୃତ୍ୟ ପରିବେଷଣ କରାଯିବ । ଉତ୍ସବର ଶେଷ ସନ୍ଧ୍ୟା ଅର୍ଥାତ ଡିସେମ୍ବର ୫ ତାରିଖର ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ କୋଳକତାର ଦିକ୍ଷା ମଞ୍ଜରୀ ଅନୁଷ୍ଠାନର ତୋନା ଗାଙ୍ଗୁଲି ଓ ସାଥୀ ନୃତ୍ୟ ଶିଳ୍ପୀଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ପରିବେଷଣ କରାଯିବ ଓଡ଼ିଶା ନୃତ୍ୟ । ଦ୍ୱିତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ନିୟୁ ଦାଲିର ଗୀତା ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ସାଥୀ ନୃତ୍ୟଶିଳ୍ପୀମାନେ ଭାରତନାଟ୍ୟମ ନୃତ୍ୟ ପରିବେଷଣ କରିବେ । ଏହି ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ନୃତ୍ୟର ମହାକଳ୍ପରେ ୬ ପ୍ରକାର ନୃତ୍ୟ ଯଥା ଓଡ଼ିଶା, କଥକ, ମଣିପୁରୀ, ମୋହିନୀଆଟମ୍, କୁଚିପୁଡ଼ି ଓ ଭାରତନାଟ୍ୟମ ନୃତ୍ୟ ପରିବେଷଣ କରାଯିବାର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସ୍ଥିର ହୋଇଛି । ପର୍ଯ୍ୟଟନ ବିଭାଗ ପକ୍ଷରୁ କଳାପ୍ରେମୀ ଦର୍ଶକଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଚୁର ପ୍ୟାକେଜର ଓ ସିକିନ ଟିକେଟର ସୁବିଧା ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି । ଏହି ଅବସରରେ ଓଡ଼ିଶା ପର୍ଯ୍ୟଟନ ବିଭାଗର ସହାୟତାରେ କୋଣାର୍କ ପ୍ରେସ କ୍ଲବ୍ ପକ୍ଷରୁ ସାଇଲେଣ୍ଡେଣ୍ଟ, କୋଣାର୍କ ସାହିତ୍ୟ ସଂସଦ ପକ୍ଷରୁ ସାହିତ୍ୟ ଆସର ଓ ବସନ୍ତମଞ୍ଜରୀ

ପାଠାଗାର ପକ୍ଷରୁ ଗଣ ଦୌଡ଼, କୋଣାର୍କ ସାମ୍ବିଦିକ ସଂଘ ପକ୍ଷରୁ ବେଳାଭୂମି ପଦଯାତ୍ରା ଓ ପୁସ୍ତକ ମେଳା କମିଟି ପକ୍ଷରୁ ପୁସ୍ତକ ମେଳା, ରାଜୀବ ଗାନ୍ଧୀ ସୋସାଇଟି ଓ ଉତ୍କଳପଠନୀ ଅର୍ଗାନାଇଜେସନ ପକ୍ଷରୁ ଚିତ୍ରକଳା ଶିବିର ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେବ । କୋଣାର୍କ ଉତ୍ସବ ସମୟରେ ଡିସେମ୍ବର ୧ ତାରିଖରେ ଚନ୍ଦ୍ରଭାଗର ବିଷ୍ଣୁାଣ୍ଡ ବେଳାଭୂମିରେ ଉଦ୍ଘାଟିତ ହେବ ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ବାଲୁକା କଳା ଉତ୍ସବ-୨୦୨୪ । ଏହି

ବାଲୁକା କଳା ଉତ୍ସବ ଡିସେମ୍ବର ୧ ତାରିଖରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ୫ ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲୁରହିବ । ଏହି ଉତ୍ସବକୁ ଦର୍ଶକମାନେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ୯ଟାରୁ ରାତି ୧୧ଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମନଭରି ଭାବରେ କରିପାରିବେ । ଉତ୍ସବରେ ଦେଶ ବିଦେଶର ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ଖ୍ୟାତିସମ୍ପନ୍ନ ବାଲୁକା ଶିଳ୍ପୀମାନେ ଯେଉଁ ଦେଶ ନିଜ ନିଜ ଷ୍ଟାଲରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବେ ତିତାକର୍ଷକ ବାଲୁକା କଳା । ବାଲୁକାଶିଳ୍ପୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇ ପ୍ରଥମ, ଦ୍ୱିତୀୟ ଓ ତୃତୀୟ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିଥିବା ଶିଳ୍ପୀଙ୍କୁ ଅର୍ଥରାଶି ଓ ମାନପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇ ସମ୍ମାନୀତ କରାଯିବ

ପ୍ରେମାନନ୍ଦ ପାଣିଗ୍ରାହୀ

ଘୋଡ଼େଇ ହେବେ ମହାପ୍ରଭୁ...

ମହାପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରରେ ଭାଇଭଉଣୀଙ୍କ ସହ ଅବସ୍ଥାନ କରି ମାନବୀୟ ଲାଳା କରୁଛନ୍ତି । ଏହି କ୍ରମରେ ବର୍ଷା ଦିନେ ନିଜ ଯାଉଥିବା ବେଳେ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଋତୁରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବା ପାଇଁ ମହାପ୍ରଭୁ ଚନ୍ଦନ ପ୍ରଦାନ କରିଥାନ୍ତି । ସେହିପରି ଶୀତଦିନେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦାନ ଶୀତରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବା ପାଇଁ ସାଧାରଣ ମଣିଷଟିଏ ଭଳି ଶୀତବସ ପରିଧାନ କରିଥାନ୍ତି ।

ମାର୍ଗଶୀର ହେଉଛି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମାସ । କାରଣ ସ୍ୱୟଂ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଗୀତାରେ କହିଛନ୍ତି - ମୁଁ ମାସମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମାର୍ଗଶୀର । ସୁନ୍ଦର ଓ ସମୃଦ୍ଧିର ମାସ ଅମଳ ଚାଲିଥାଏ । ଘରଘରେ ପାଳିତ ହୁଏ ମାଣବସା ଗୁରୁବାର । ମାର୍ଗଶୀର ମାସରେ ଅଧିକ ଶୀତ ଅନୁଭୂତ ହୋଇଥାଏ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣନାଥ ଭାରତୀୟ ସଭ୍ୟତା, ସଂସ୍କୃତି ଓ ପରମ୍ପରାର ପ୍ରତୀକ । ସେ ଭକ୍ତ ବସନ୍ତ, ଭକ୍ତି ଓ ଭାବନାରେ ବଶୀଭୂତ । ସେ ରାଧାଧିରାଜ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସାଧାରଣ ମଣିଷ ଭଳି ମାଟି ପାତ୍ରରେ ଶାଗ, ପଖାଳ ଖାଇଥାନ୍ତି,

ପ୍ରାକରଣ ଯାତ୍ରା କୁହାଯାଏ । ଓଡ଼ିଶା ଷଷ୍ଠୀ ଠାରୁ ବସନ୍ତ ପଞ୍ଚମୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଭିନ୍ନ ଦିନରେ ତାଙ୍କୁ ବିଭିନ୍ନ ଘୋଡ଼ ଲାଗି କରାଯାଇଥାଏ । ସପ୍ତହର ବିଭିନ୍ନ ଦିନରେ ଠାକୁର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଘୋଡ଼ ଲାଗି ହୁଅନ୍ତି । ଋଷିବାର ଲାଳ ରଙ୍ଗର ଘୋଡ଼, ସୋମବାର ଧଳା ଛିଟା ମିଶା ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତି ଘୋଡ଼, ଘୋଡ଼, ମଙ୍ଗଳବାର ବାର ପାଟିଆ ପଞ୍ଚ ରଙ୍ଗ ମିଶ୍ରୀତ ଘୋଡ଼, ବୁଧବାର ସାଗୁଆ ରଙ୍ଗର ଘୋଡ଼, ଗୁରୁବାର ବସନ୍ତ ବା ହଳଦିଆ ରଙ୍ଗ ଘୋଡ଼, ଶୁକ୍ରବାର ଶୁକ୍ଳ ରଙ୍ଗ ଘୋଡ଼, ଶନିବାର କୃଷ୍ଣ ରଙ୍ଗ ଘୋଡ଼ । ଉତ୍ସବର ମେଳାପ ରତ୍ନ ଭଣ୍ଡାରରୁ ଏହି ଶୀତ ବସନ୍ତ ଓ ଘୋଡ଼ ଲାଗି ଅଳଙ୍କାର ଯୋଗାଇଥାନ୍ତି । ଘୋଡ଼ ବେଶରେ ପୂଜା ବସ ଖଣ୍ଡୁଆ ପାଟ, ଭେଲଭେଟ ଘୋଡ଼, ଫୁଟା, ମଫଲର, ଟୋପର ଇତ୍ୟାଦି ବ୍ୟବହାର ହୁଏ । ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରର ପାରମ୍ପରିକ ଦରଜା ସେବକମାନେ ଏହା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥାନ୍ତି ।

୩ ହାତ ଓସରର ଚାରି ଖଣ୍ଡ ପାଟ ଆବଶ୍ୟକ ପଡ଼ିଥାଏ । ଏହି ଘୋଡ଼ ପାଟରେ ଶ୍ଳୋକଟିଏ ଲେଖା ହୋଇଥାଏ- ମାର୍ଗଶୀର ଶୀତପକ୍ଷ ଯା ଷଷ୍ଠୀ ତିଥି ସଂଯୁତା, ସା ତୁ ପ୍ରାବରଣା ନାମ ସର୍ବକାମ ଫଳ ପ୍ରଦା, ବିଜୟତୁ ଜଗନ୍ନାଥ ଦିବ୍ୟବସ୍ତ୍ରଶାଳ କୃତ, ପ୍ରୟତ୍ନରୁ ସର୍ବକାମାନ୍ ସ୍ୱର୍ଗ ମୋକ୍ଷତ ଦୁର୍ଲଭା । ଓଡ଼ିଶା ଷଷ୍ଠୀ ଅବସରରେ ଦୈନନ୍ଦିନ ନାତି ଅନୁଯାୟୀ ସକାଳ ଧୂପ ସରି ପାଣି ପତଳା ପରେ ପାଳିଆ ପୁଷ୍ପାଳକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମୈଳକ ହୋଇଥାଏ । ଭୋଗ ମଣ୍ଡପ ଘରେ ପୂର୍ବ

ରାତ୍ରରେ ଅଧିବାସ ହୋଇ ରହିଥିବା ଘୋଡ଼ ଚାଲୁଥିବା ଦିନେ ଜଣ ପାଳିଆ ପୁଷ୍ପାଳକ ଏବଂ ପୂଜାପାଠ୍ୟ, ପତି ମହାପାତ୍ର, ମୁଦିରକ୍ଷ ହାତରେ ଧରି ପରିକ୍ରମା କରି ସିଂହାସନକୁ ବିଜେ କରାଇଥାନ୍ତି । ଘୋଡ଼ଲାଗି ବେଶରେ ତ୍ରିଶାଖା-୨, କୁଣ୍ଡଳ-୪, ତତଗି-୨ ଏହିପରି ଆଠ ମୂର୍ତ୍ତି ଅଳଙ୍କାର ଲାଗି ହୁଅନ୍ତି ।

